

L I N R I N A

BIBLIOTEKA
SNOVA
ANIMANT
KRAMB

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Lin Rina

ANIMANT CRUMBS STAUBCHRONIK

Copyright © 2017 by Drachenmond Verlag GmbH Auf
der Weide 6 5354 Hürth

Translation copyright © za srpsko izdanje 2024, LAGUNA

Za Doru

*Jer tvojim venama
teku reči i snovi*

Prolog

Naslonila sam se na mermerni stub i u sebi proklinjala majku, dok sam se ljubazno smešila i priželjkivala da makar jedna reč iz usta moga sagovornika ispadne razumna.

„Ali polarni medved je rekao: 'Ja sam baron Minhauzen!' I onda je pingvinu odgrizao glavu“, upravo mi je ispričao, a ja, nažalost, još nisam bila popila dovoljno punča da bih mogla makar da se pravim da mu je vic bio dobar.

Imao je zaista lepo lice, ali odeća mu je bila smešna. Šta god moda trenutno nalagala, muškarci ne bi trebalo da nose prsluke boje jorgovana. To je bilo naprosto groteskno i glupo.

„Uopšte se ne smejete“, opazio je svojim ostrim umom, a meni je došlo da uzdahnem zbog tolike nepromišljenosti. Ali nisam mogla, naprosto nisam imala dovoljno vazduha za smeh.

Korset mi je bio toliko tesan da sam jedva disala, i mogla bih da se zakunem da su noge postepeno počele da mi trnu, jer nije bilo dovoljno prostora da krv cirkuliše.

Meri-En mi ga je gadno pritegla kako bih mogla da uđem u ovo svetloplavo čudovište od svečane haljine koje mi je majka naručila pravo iz Londona, ni bih li neženje među ovdašnjim seoskim plemstvom usrećila svojim izgledom. Majka je rekla

da je u Londonu trenutno moderno da se korseti pritežu tako tesno, i da sve mlade devojke danas tako rade. Ali meni je to bilo nepodnošljivo i zamišljala sam kako ću umreti od nedostatka kiseonika ako napustim mesto kraj otvorenog prozora.

Delovalo mi je potpuno besmisleno da se telo prilagođava odeći, umesto da bude obrnuto.

Ali šta ja uopšte znam? Ja sam samo lenja, beskorisna devojka, koja mladiće treba da očara svetloplavim taftom kako bi mogli da zažmure na moj nezgodan karakter.

Mladić me je i dalje gledao s očekivanjem.

„Priča je čudna“, započela sam, dobro znajući da se upravo spremam da uradim tačno ono što mi je majka uvek popovala da ne treba da radim: održaću mu lekciju. A mladi muškarci nikako ne vole ako žena na koju hoće da ostave utisak da su najbolja prilika za ženidbu u plesnoj dvorani sve zna bolje od njih.

„Ako ostavimo po strani to da životinje ne umeju da govore, što je još i oprostivo, pošto se navodno radi o nekakvom vicu, ne mogu da verujem da bi polarni medved mogao to da uradi“, kazala sam, ali on me je odmah prekinuo.

„Pa, ja verujem da je polarni medved dovoljno jak da pingvinu odgrize glavu. To je, konačno, grabljiva zver“, rekao je mladić, mislim da se zvao Hilton ili Milton, pomalo ljut na mene i podbočivši se, kako bi prikrio svoju nesigurnost.

„Da“, odgovorila sam. „Ali ne verujem da je u stanju da sa Severnog pola odšeta do Južnog pola samo da bi se sa pingvinom svađao oko nekakvog okruglog jajeta.“

Milton ili Hilton me je veoma glupo pogledao, a onda su ga, na našu sreću, pozdravili neki poznanici. Površno nas je predstavio jedne drugima, pa se formalno izvinio i otišao.

Sirota budala.

Ja sam ostala sama, a u glavi sam čula majčin glas kako me optužuje da ću zauvek ostati sama i da ću se zbog usamljenosti razboleti od melanholije.

Pritom uopšte nisam bila usamljena. Terala me je da provodim beskrajne dosadne sate na druženjima i balovima, na kojima sam vodila sve same glupe razgovore. Uglavnom s ljudima koji su sebe smatrali obrazovanim jer su neki put videli neku knjigu spolja i zabavljali su se isključivo ogovaranjem.

A mogla sam kod kuće da sedim u svojoj staroj naslonjači i uživam u mislima briljantnih umova. Muškarci mog života već su bili sa mnom i uživala sam u svakom trenutku provedenom s njima. Zajedno smo rešavali kriminalne misterije, pomoću tehnike poređenja otisaka prstiju, koji su za svakog čoveka jedinstveni, poput snežnih pahuljica. Zauzimala sam gradove, gradeći drvene konje u kojima sam se krila. Pratila sam književne rasprave i istorijske povesti, proučavala sam čoveka, njegovu dušu i duh. Proputovala sam svet za osamdeset dana, naučila kako se grade avioni i kako se komponuje melodija koja može da pokrene rat.

Ali za moju majku to su bile gluposti. Aktivnost primerena mladoj ženi moga staleža bila je gušenje.

Uzdahnula sam u sebi.

Ko li je samo to izmislio?

1

Poglavlje prvo, ili ono u kojem je moj stric došao u posetu

„Izbrukala ga je, Čarlse! Ona besramno otvara usta i razbacuje se starmalim mudrostima“, jadikovala je moja majka pred ocem i prevrtala očima. Uvek je morala sve da drammatizuje.

„Svaki put kad joj se obrati neki mladić, ona sve upropasti. Zašto ne može da bude kao druge devojke, koje naprosto čute?“ Besnela je i dalje, a ja sam tačno mogla da zamislim kako se ushodala po sobi, držeći se jednom rukom za grudi, a drugom mašući kao lepezom ne bi li došla do vazduha. „Džulija Gudman, eto, to je recimo tiha devojka, i već sa sedamnaest godina je bila verena. Ili najstarija sestra Bordli. Ta je znala u kom trenutku treba da čuti, i sa osamnaest se već i udala!“ Duboko je uzdahnula. Nisam je, doduše, čula, ali znala sam da uzdiše.

Nasuprot tome moj otac, koji se verovatno oslanjao o ispušt kamina ili je sedeo na ivici svog pisaćeg stola, u tom trenutku bi uvek zadržao vazduh i pitao se, baš kao i ja, zbog čega ona stalno govori o ćutljivim devojkama, a sama nikad ne čuti.

„A tvoja nesrećna ćerka po ceo dan sedi na tavanu u nekoj staroj naslonjači i samo guta knjige, umesto da nauči kako treba da se ponaša!“ Grdila nas je neprestano, a ja sam prosto mogla da vidim pred sobom kako se među oćevim obrvama formira bora.

„Ali zna kako treba da se ponaša, draga!“, branio me je uz osmeh.

Osećala sam kako mi desna noga polako trne, pa sam pokušala da sednem drugačije a da pritom ne skidam uvo sa rešetke kamina čiji je dimnjak sezao od kuhinje, kroz očevu radnu sobu, pa sve dovde do tavana.

„Zašto onda to ne radi!“, vikala je majka, a ja sam tiho uzdahnula, jer sam tačno znala šta će uslediti. „Već joj je devetnaest godina, Čarlse! Devetnaest! Polako stičem utisak da uopšte ne želi da vodi pravi život. Neprestano samo knjige, knjige, knjige. Za nekoliko godina biće usedelica koju više niko neće hteti, jer je svoje najbolje godine protraćila na starom, prljavom tavanu!“ Majka je zajecala, a otac je promrmljao nekoliko utešnih reči.

Ponovo sam podigla glavu, pri čemu mi je krcnuo vrat. Majka je stvarno nepotrebno brinula zbog stvari koje su meni delovale potpuno sporedno. Verovala je da udaja i vođenje sopstvenog domaćinstva moraju biti najveća sreća za mladu ženu.

Za mene nisu bili. Ako i ostanem bez muža, pa šta? Možda neću biti bogata, neću imati sopstvenu kočiju, niti ću moći svako pola godine da nabavljam novu garderobu, ali javna biblioteka je besplatna, a tamo bih sigurno bila srećnija nego s nekim tupavim muškarcem u njegovoj preotmenoj kući.

Otresla sam prašinu sa suknje, doterala bluzu i zagladila sa čela pramen kose koji mi je ispao iz frizure.

Skoro čežnjivo sam pogledala svoju staru naslonjaču, čiji je tamnozeleni somot bio pomalo izlizan na naslonima za ruke i koju je majka još pre više godina izbacila iz upotrebe jer joj je delovala pohabano.

No za mene je bila deo lepih uspomena i deo moga života, baš kao i knjige.

Najradije bih se ponovo na miru sklupčala u njoj, otvorila knjigu koju sam počela da čitam i naprosto zaboravila da tamo napolju postoji svet s društvenim okupljanjima i majkama željnim da posreduju u udaji svojih kćeri.

Ali Meri-En će ubrzo zazvoniti za ručak, pa ću morati da siđem.

Glasno sam uzdahnula, strpala neki tanki roman ispod ruke, ispravila suknju, i sišla niz strme stepenice na prvi sprat.

Kuća nam je bila veća nego što je morala da bude. Bar ja tako mislim. Volim male prostorije, i zidove koji mi pružaju sigurnost. Majka je, naprotiv, volela da sve bude prostrano i uopšte joj se nije dopadalo ako neki komad nameštaja stoji na pogrešnom mestu i tako čini da soba deluje manje.

Upravo sam se prošunjala pored očeve radne sobe da ih ne bih uznemirila i da me oni ne bi čuli, ali vrata su se otvorila tačno u tom trenutku. „Ani!“, iznenađeno je rekao otac, a majka se žurno progurala pored njega i prišla mi u hodniku. Uхватила me je podruku, sa zavereničkim osmehom, a ja sam bila zbunjena ovom iznenadnom promenom raspoloženja. Nije li još maločas jecala i ljutila se na mene?

„Nećeš pogoditi ko je jutros bio ovde da se predstavi! Pravio se kako mora da preda nešto za tvoga oca, ali ja sam sigurna da je to zbog tebe“, šaputala je majka, a ja sam tačno znala na koga je mislila: na Džordža Mičela, najnovijeg koga je izabrala u svojim bezuspešnim pokušajima da mi pronađe para.

„O, ko li je to mogao biti? Nije valjda gospodin Mičel?!“, povikala sam s preteranim oduševljenjem, a majčin široki osmeh se urušio. Ako je tokom svih ovih godina sa mnom kao ćerkom nešto naučila, to je da može da prozre ironiju.

„Animant!!! Verovala ili ne, taj čovek bi mogao da bude *tvoj*, i s njim bi vodila lep život u blagostanju“, počela je, prezrivo podigavši obrve.

Morala sam da se saberem kako se ne bih glasno nasmejala. Iza nas otac samo što nije prasnuo u smeh, ali sabrao se čim mu je majka dobacila oštar pogled.

„Zgodan je i ima tri hiljade funti godišnje. Ne bi trebalo da budete tako odvratni“, prebacila nam je, izvukla ruku ispod moje i poslednje stepenike prešla sama, a zatim nestala u

salonu. Čipka njene podsuknje preterano je šuštalala, naglašavajući njen ljutiti odlazak, što je trebalo da nam pomogne da shvatimo koliko smo u njenim očima nerazumni.

Slegla sam ramenima, a otac je počeo da se cereka. Iako nije mislio da mladoj dami priliči da ostane sama, tu i tamo je, ipak, morao da se nasmeje bezuspešnim pokušajima majke, koja me je svom snagom navodila da se zainteresujem za muškarce. Bio je uveren da će mi se to jednoga dana dogoditi, baš kao i svim devojčkama mojih godina, i da će mi se srce zagrejati za nekoga od mladih ljudi koji traže moje društvo.

Do sada joj je nedostajao samo podsticaj, rekao je jednom prilikom majci, na šta je ona samo odmahнула glavom. Nisam mogla ni da zamislim kakav bi to podsticaj trebalo da bude.

Novac sigurno nije bio. Naravno da nikad nisam bila prinuđena da doživim kako izgleda biti stvarno siromašan, ali i bez muža nasleđe će mi potrajati do duboke starosti. Pod uslovom da pre toga ne umrem od nekog zapaljenja pluća.

Društveni stalež mi, takođe, nije bio podsticaj. Nije mi bilo nimalo stalo do javnih skupova, manifestacija, druženja, balova, a pogotovo ne do plemenitog prenemaganja nižeg plemstva. Nisam bila zainteresovana za titule i igre oko statusa u višem društvu i pritom sam uvek osećala da sam na pogrešnom mestu.

Jedino što je preostalo, a za šta sam morala da kažem da mi je bilo zagonetno, bila je ljubav. Čitala sam o njoj, pratila sam priče o obasipanju cvećem i srcima koja uzbuđeno tuku, ali nikada ih nisam shvatila. Kako je moguće da čovek pronade nekoga ko je njegova srodna duša? Na ovoj planeti žive milioni ljudi, kolika li je verovatnoća da neko sretne osobu koja je namenjena upravo njemu? Majka je tvrdila da bih mogla da budem srećna sa svakim čovekom, samo ako bih to zaista htela. Jer ja navodno to nisam stvarno htela, pošto dosad ni sa jednim muškarcem kog je ona birala za mene nisam mogla da zamislim da se više od jednog sata pretvaram da mi je zanimljiv.

Da li je to stvarno bilo zbog mene, ili možda ipak zbog muškaraca koje sam do sada upoznavala?

Ćutke sam sela pored majke u salonu i zaključila da me ovakva razmišljanja nikuda ne vode, a i da su potpuno besmislena. Otvorila sam tanki roman koji sam za tri penija kupila u nekoj knjižari u Garden stritu. Za tu cenu bio je dosta opširan i pripovedao je priču o Džeksonu Truu i njegovom putovanju u Indiju i nazad. Upravo sam stigla do mesta gde je nekako smogao dovoljno novca da otputuje i ukrcao se na mali trgovački brod, čijem kapetanu je, međutim, bio veoma sumnjiv.

„Animant“, rekla je majka i vratila me iz priče u stvarnost. „Naprosto ne razumem. Šta ti uopšte hoćeš?“, upitala me je, a ja sam sumnjičavo podigla obrve.

„Hoću na miru da čitam, majko“, odgovorila sam, mada sam znala da to nije pravi odgovor na njeno pitanje. Pitanje se odnosilo na moju budućnost, na tip muškarca koji bih želela i na to čime bih želela da se bavim. Ali bila je već umorna od takvih rasprava sa mnom, pa bi uglavnom prestala s pitanjima kada bih se namerno pravila da je ne razumem.

Ponovo je glasno uzdahnula i videla sam kako joj čelo postepeno crveni jer pokušava da potisne bes i očajanje zbog mene. „Ali šta će biti sutra, ili prekosutra?“, izazivala me je na raspravu. „Šta će biti naredne godine, ili kroz dve godine?“, glas joj je i dalje zvučao veoma pribrano, ali uprkos tome pomalo prigušeno. Donekle mi je bilo i žao, jer se toliko trudila, a ipak me nikada neće razumeti.

„Ne brini, majko“, počela sam ljubazno i ponovo vratila pogled na knjigu čiji je papirni povež bio gladak i prohladan pod mojim prstima. „Nikad mi neće ponestati knjiga“, rekla sam umirujućim glasom, očekujući uzdah koji je neizbežno morao da usledi.

Bio je glasniji nego što sam očekivala i nije ga nadjačalo čak ni zvono kojim nas je Meri-En pozvala na ručak.

Obrok je započeo u tišini. Otac je izgovorio molitvu i zatim sebi natrpao krompira i bundeve u tanjir. Majka se durila, jela je demonstrativno malo kako bi naglasila koliko joj živci trpe zbog mog ponašanja, a ja sam malo čitala o lošem stanju mornarskih kabina u kojima je Džekson Tru morao da provede prve nedelje.

„Moraš li da čitaš čak i dok jedemo?“, strogo me je prekorila majka, a ja sam odmah zatvorila knjigu.

„Oprosti, majko. Dopustila sam da me povuče radoznalost da vidim šta će biti dalje“, kazala sam i ispravila leđa. Dovoljno sam je nervirala za danas, pa stoga malo poniznosti pred njom sigurno nije bilo naodmet. Progundala je nešto, odgurnula tanjir kao da joj već i sam pogled na jelo smeta, i nečujno uzdahnula dok sam ja trpala u usta komad jagnjetine.

Bio je to jedan od onih trenutaka u kojima se u prostoriji čuje samo kako sat otkucava i svi razmišljaju šta da kažu ne bi li prekinuli neprijatnu tišinu.

A onda nas je izbavilo zvono na vratima.

„Ko li bi to samo mogao biti?“, odmah je povikala majka, lice joj se razvedrilo, podigla je glavu i kroz poluotvorena vrata provirila u hodnik. „Očekuješ li nekoga?“, obratila se ocu i prestala da krivi vrat, jer s mesta gde je sedela i tako nije mogla da vidi ulazna vrata.

„Nije mi poznato“, uzvratio je otac, pošto je progutao zalogaj i salvetom obrisao ulje s brkova. Kao da je neko zapalio sveću, majčine oči iznenada su zasvetlele, a pogled joj se okrenuo ka meni. „A ti?“, upitala je tonom prepunim iščekivanja. Samo sam prevrnula očima.

„Majko!“, opomenula sam je. „Možda je neko doneo pismo, ili je to gospodin Smit jer je Doli ponovo uganula nogu“, beznačajnim naslućivanjima gasila sam svetlost u njenim očima, a majka je nabacila uvređen izraz lica.

„Ali to bi bilo veoma nezgodno. Planirala sam izlet na Sin, a Doli mi je neophodna napred u zaprezi, jer joj se boja tako

lepo slaže s mojom popodnevnom haljinom“, odmah je počela, mada je to bilo samo nagađanje. Napolju, u hodniku, začuo se glas Meri-En.

„Gospodine, vaš kaput. Molim vas, gospoda...“, ubeđivala je nekoga, očigledno bezuspešno. Samo trenutak kasnije vrata su se žustro otvorila i u sobu je uleteo visok, bradat muškarac u mokrom vunenom kaputu i sa cilindrom na glavi. Njegov plavi karirani flanelski šal lepršao je na promaji kada je otvorio vrata i raširio ruke.

„Iznenadenje!“, povikao je veoma prijatnim glasom, a ja sam skočila tako naglo da sam skoro prevrnula stolicu.

„Striče Alfred!“, zacičala sam, nimalo damski, i krenula da mu se bacim u naručje kao malo dete. Meri-En se progurala iza njega kroz vrata i tako mi nezgodno stala na put da je trenutak spontane reakcije prošao, a ja sam se osvestila da više nisam dete i da bi me majka ubila ako bi mi na svilenjoj bluzi ostale mrlje od kiše.

„Alfred!“, povikao je otac. „Kakvo prijatno iznenadenje. Šta te dovodi ovamo kod nas?“

Stric Alfred je skinuo šal i pružio ga Meri-En koja je čekala. „Ah, samo nekoliko nabavki. Ništa zaista važno“, objasnio je i otkopčao teški kaput, koji mi je pokazao da je u Londonu hladnije nego ovde kod nas, na selu.

Mi, naravno, nismo živeli stvarno na selu. Ali ako bi se naš mali grad uporedio s Londonom, ipak bi mogao da se okarakteriše kao pravo seosko područje.

Stric Alfred pružio je kaput sirotij Meri-En, koja se skoro srušila pod njegovom težinom i oprezno se unatraške povukla iz sobe.

„Sedi. Pojedi nešto. Meri-En će ti postaviti“, ponudila mu je majka smešeći se, mada su svi mogli da vide da nije dobro raspoložena. To nije bilo zbog strica Alfreda, već samo zbog njenih velikih očekivanja od posetioca, za koga bi bilo najbolje da nije član porodice i da je u dobrim godinama za ženidbu.

Ali stric Alfred je bio suviše dobro raspoložen da bi video stisnute bore oko uglova njenih usana, i privukao je stolicu očevoj. Filigranska stoličica od mahagonija opasno je zaškripala kada se njegova pozamašna težina sručila na nju, a majka je neupadljivo zgrčila prste u krilu. Činilo se da se moli da stričeva težina ne naškodi njenim omiljenim stolicama.

Čovek ne bi mogao da tvrdi da je stric Alfred stvarno debeo.

Bio je visok, kao i otac, a po prirodi je imao i široka leđa lučkog radnika. Uz to je išlo i ono nešto kilograma koje donosi blagostanje, što je već davalo poprilično krupnog čoveka. Otac je u poređenju s njim delovao dosta vitko. Bio je građen na majku, dok mu je brat nasledio očevu građu. Baš sam volela strica Alfreda. Bio je šaljivdžija i duhovit, poznavao je svet i fantastično bi se uklopio u neki roman. Kao dete, razrogačenih očiju sam zurila u njega dok priča i gutala sam i upijala svaku priču, svaku reč. Pripovedao je o stranim zemljama, o gradovima i građevinama, o ljudima i kulturama. O svemu o čemu sam ja mogla samo da čitam i sanjam.

U međuvremenu se, doduše, i on skrasio, potražio je ženu i pretendovao je na visok položaj u kadrovskom odeljenju Kraljevskog univerziteta u Londonu, ali duhovitost i oštroumnost je sačuvao.

„Animant“, obratio mi se, nakon što je s majkom razmenio uobičajene formalnosti o zdravlju porodice, i nakon što mu je Meri-En donela tanjir i pribor za jelo. „Pa, devojko, šta trenutno čitaš?“, upitao je, posluživši se povrćem, mesom i krompirom.

Stidljivo sam se nasmešila. Ceo svet je znao da rado čitam, i da zapravo ne radim ništa drugo, ali skoro niko me nije pitao šta trenutno čitam. Čak je i otac u jednom trenutku odustao da me pita za naslove knjiga, koji su se smenjivali brzo kao doba dana.

„Raspravu o modernoj matematici i njenom uticaju na naše gledanje na fizičke zakone, izveštaj o osnivanju berze u Americi 1792. i roman o putovanju Džeksona Trua u Indiju“, pobrojala

sam teme knjiga, a stric Alfred je prasnuo u gromki smeh. Otac se smejaao zajedno s njim, naprosto zato što mu je prijalo da s bratom podeli opuštenu raspoloženje, a majka me je gledala kao da sam upravo izjavila da mogu da izlečim koleru. Uporno sam se smešila, ne znajući šta to treba da znači; pomisao da jednom nisam ja osoba koja ima širi pregled situacije bila mi je čudna, i neupadljivo sam knjigu koja mi je stajala pored tanjira povukla ispod stola u krilo kako bih mogla da se držim za nju.

„Stvarno si neverovatna, Ani“, prasnuo je stric u smeh, a ja sam pretpostavila da je to kompliment. „Ne znam mnogo ljudi koji čitaju toliko kao ti“, dodao je, i ovog puta sam jasno mogla da čujem priznanje u njegovom glasu. Zbunjeno sam slegla ramenima, jer nisam znala kako da se nosim s ovom neočekivanom čašću. Trudila sam se da se saberem kako ne bih pocrvenela.

„Čudi me da uopšte poznaješ ljude koji toliko čitaju“, grubo se ubacila majka, kojoj ni u snu ne bi palo na pamet da me za to pohvali. Da je to nekada uradila, ja bih se možda i smilovala da budem ljubaznija prema nesuđenim zetovima po njenom izboru.

„O, znam jednog čoveka na Novom Zelandu koji je prosto pročitao sve što mu je palo šaka, a pošto ni to nije bilo dovoljno, i sam je počeo da piše“, počeo je stric Alfred opširnu priču, gurajući viljušku punu hrane u usta. „A i u Londonu ima taj bibliotekar koji...“, govorio je s punim ustima mesa i krompira, a oči, koje su mu maločas tako sijale dok je pripovedao, naglo su se smračile i pale u zasenak njegove čupave brade. „Eh, taj čovek!“, zarezao je ogorčeno, a zubi su mu škripečmi mleli meso. Zatim je duboko odahnuo, naglo otrešao sa sebe gnev i pokušao da napravi neutralan izraz lica.

„Je li sve u redu?“, raspitivao se otac dok je sekao i treći komad mesa, a stric Alfred je potišteno klimnuo glavom.

„Eh“, branio se, dok ga je tri para očiju gledalo s puno iščekivanja. Probudio je našu radoznalost. Prelazio je pogledom s oca na majku, pa na mene, pa onda opet ukrug. „Tu ima

nekoliko ličnih problema“, objasnio je suvo, i čvršće stegao pribor za jelo svojim ogromnim šakama. „Ali takvih da me dovode do ludila!“ Stric je obično bio veseo čovek, zabrinutost mu nije dobro stajala.

„Jedi, Animant“, opomenula me je majka šapatom, a ja sam pustila knjigu u krilu i uzela pribor za jelo, ne skrećući pogled sa strica.

„Ljuti te?“, upitao je otac, a stric Alfred je frknuo i ponovo počeo da jede, što je bilo dobar znak.

„Ljutnja je pogrešna reč, Čarlse“, uzvratio je između dva zalogaja, mašući viljuškom po vazduhu. „Taj bibliotekar je malograđanin i birokrata!“, grdio je, a moja majka se trgla zbog ovog izbora reči, dok sam se ja široko osmehnula a lice strica Alfreda sve više razvedravalo. „Morali biste da ga vidite“, rekao je, a u glas mu se vratio smeh. „S onim glupim naočarima za čitanje, opeglanim košuljama i motkom u zadnjici. On je bibliotekar Kraljevske univerzitetske biblioteke i ima toliko posla da mu je potreban pomoćnik. Ali svi apsolvenci književnosti koji se prijave za taj posao već nakon nekoliko dana daju otkaz, ili ih on otera dođavola. Niko ne odgovara njegovim zahtevima, ne može da zadovolji ono što on traži, i već sam stigao dotle da plaćam dvostruko samo da bi neko ostao na tom poslu.“

„Pa je l' to zato što mnogo naređuje?“, raspitivala se oprezno moja majka, na šta se stric samo nasmejao.

„Ne, samo je uvrnut i spreman na sve. Da ne znam da se domaćica u stanovima za osoblje stalno žali zbog nereda koji kod njega vlada, rekao bih da čak i spava među svojim knjigama.“ Stric Alfred je krompirom obrisao ulje s bundeve i gurnuo je u usta. Ulje mu je kapalo na bradu i izgledao je kao neki neotesani ulični radnik.

Pokušala sam da ne mislim na šta liči moja soba, pa sam nabola malo bundeve na viljušku. Na sve one knjige koje su mi već poispadale s police i gomilale se pod krevetom. Ako hoćemo da budemo precizni, ja sam već odavno spavala među njima.

Ali ovde se nije radilo o meni. Napokon, bila sam mlada žena željna znanja, a ne neki prašnjavi, matori bibliotekar, čudak.

„Da mi uprava Univerziteta ne sedi za vratom, sve ovo ne bi bilo vredno pomena. Mirno bismo seli i ja bih tom mladom momku očitao bukvicu“, rekao je stric kao da ga to zabavlja, a ja sam se saplela na reči momak, jer u mojoj glavi nije mogla da se spoji sa slikom koju sam stvorila o bibliotekaru. U mojim predstavama bibliotekari su bili stari, a ne mladi.

„Kako mogu da ti pomognem?“, ponudio se otac, jer je on bio takav, spremnost da pomogne spadala je u njegove najbolje osobine. Ali ako se radilo o majci, to je pre bila slabost, jer se zbog svoje spremnosti da pomogne često previše istrčavao, a majka se tada nasmrtno dosađivala, ili je počinjala da do najsitnijih detalja razrađuje svoje snove o mom skorom venčanju kako bi sebi ulepšala dan.

„Ma ne razmišljajte o tome“, uzvratilo je stric Alfred. „Već ću naći nekoga ko je podjednako zaljubljen u knjige kao taj uvrnuti bibliotekar“, povikao je kroz smeh i salvetom obrisao bradu.

„Recimo Animant“, prosiktala je majka obraćajući se meni, a ja sam se pravila kao da je nisam čula, jer je time samo htela da mi zada nizak udarac.

Ali otac je sve veoma dobro čuo. Duboko je udahnuo, oči su mu se razrogačile kada mu je na um pala ideja. Okrenuo se bratu. „A zapravo, zašto da ne?“, upitao je, a stric Alfred ga je sumnjičavo pogledao, očekujući da se otac šali.

Međutim, to nije bila šala. Ništa na njegovom licu nije ukazivalo da otac nije potpuno ozbiljan i da tu ideju, bez ikakve sumnje, smatra čak i dobrom. Meni je na trenutak zastalo srce, jer sam se toliko prepala da sam omaškom zagrizla zrno bibera skriveno među povrćem. Usta su mi se skupila, ali spolja sam se trudila da sačuvam pribranost.

„Ona, doduše, nije studirala, ali u knjige se i te kako razume“, počeo je otac da formuliše svoju ideju, ali majka mu se odmah ubacila u reč.

„Jesi li poludeo? Ona je mlada dama iz višeg društva, a ti predlažeš da ide da radi?“, podvignula je, a čelo joj se zacrvenelo od ogorčenja. „To bi bio skandal!“

„Ne bi, dušo“, pokušao je otac da je umiri. „Malo bi izašla iz kuće i bila bi prinuđena da svoju pametnu glavicu i koristi za nešto.“

„Morala bi sama u London“, nastavila je majka, ali ovoga puta prekinuo ju je stric Alfred.

„Pa ne bi bila sama, Šarlota“, usprotivio se i skeptično iskrivio lice. „Stanovala bi kod Lilijan i mene.“

Otac je bratu dobio zapanjen pogled. „Podržavaš moju ideju?“, upitao je iznenađeno, a meni je polako počelo da se vrti u glavi.

Da li se zaista ozbiljno razgovaralo o tome da me pošalju u London kako bih tamo radila u biblioteci? I da li mi je to uopšte bilo pravo?

Pomisao da dan provodim u glupom poslu, umesto da naprosto sedim u svojoj naslonjači i čitam, nije mi bila baš dobrodošla. Ali ako bi to značilo otići u London, učiti nešto novo, i bar izvesno vreme umaći majčinim planovima za udaju, predlog je zvučao primamljivo.

„Ćerka ti je pametna i nije je lako zbuniti. Bila bi savršena alternativa mojoj dosadašnjoj strategiji. A ako se ispostavi da nije, bar bih malo naljutio tog pametnjakovića od bibliotekara“, zaverenički je spustio glas stric Alfred, dok se otac nasmejao.

„Ovde nikoga nećeš ljutiti! A pogotovo ne mene!“, odmah se ubacila majka. „Animant ostaje ovde! Sa svojim društvenim obavezama. Ona nije nikakav eksperimentalni subjekt koji možete da vučete u London i prisiljavate da radi samo da biste videli šta će odatle ispasti!“ Stisla je ruke u pesnice, a ja sam čekala da njima udari o sto, kao aukcionar svojim čekićem.

Prvi put, drugi put, treći put. Prodato. Animant Kramb, za 3.000 funti godišnje, mladom gospodinu s plavom brađom i ružnim prslukom boje jorgovana.

Trepnula sam da bih odagnala sulude misli od kojih sam se neprijatno naježila, i ponovo sam spustila pribor za jelo u tanjir.

Sasvim sigurno neću samo sedeti i čekati da me majka iznuri toliko da jednog dana popustim pred njenim navaljivanjem i udam se za muškarca koga ne želim, samo da bih imala mira. Ta pomisao mi uopšte nije prijala, pa sam bila spremna čak i da malo radim, samo da na neko vreme pobegnem odavde.

„Pa, ne mora to da potraje“, rekao je stric Alfred i sumorno iskrivio usta zbog snahine tvrdoglavosti. „Mesec dana s tim čovekom bilo bi već poprilično dugo.“

„Ne!“, uzviknula je majka i demonstrativno ustala sa stolice, koja je škripeći zagrebala pod. „Neće ići u London! To je moja poslednja reč!“

2

Poglavlje drugo, ili ono u kojem se moja fotelja za čitanje seli u London

Sedela sam u kočiji za London i čvrsto držala rukavice, neprestano milujući glatku kožu ne bih li sebe umirila. Promicali su pejzaži, žuta pokošena polja, drveće s raznobojnim lišćem koje je već počelo da opada. Nudio mi se prizor kasne jeseni kao iz sna, koji u ovom trenutku, nažalost, nisam baš mogla da cenim.

Bila sam na putu za London. Jedva sam mogla da poverujem. Majka je bila protiv, grdila je i psovala, sve dok je otac nije poveo u stranu i zatim s njom i stricem Alfredom nestao u salonu.

Izdržala sam još trenutak na stolici u trpezariji, a zatim sam skočila i potrčala za njima da bih prisluškiivala iza zatvorenih vrata.

„Zamisli kakve mogućnosti bi tu mogle da joj se otvore. Koliko ljudi bi sretala“, govorio je otac, a majka mu je upadala u reč.

„Ali, Čarlse“, započela je plačnim glasom, i znala sam koji pogled trenutno koristi. Onaj preklinjući, iskosa, odozdo naviše, kojim je uvek uspevala da smekša oca.

Ovoga puta, međutim, činilo se da joj neće dopustiti da ga smota oko prsta. „Šarlota, društveni događaji u velikom

Londonu, možda čak i balovi na kraljevskom dvoru. Muškarci sa statusom i imenom, oštroumni i duhoviti. Mesec dana, draga, i već će joj se zavrtneti u glavi od svih tih spomena vrednih obožavalaca između kojih će morati da se odluči!“

Preplašeno sam se borila za vazduh. Zar je ovaj predlog zaista došao od oca? Kada je u toj stvari toliko prešao na majčinu stranu? Nisam znala da li treba da budem ogorčena, ili šokirana.

Izgleda da se i majci oduzela moć govora, jer je ostala nema.

„A ne morate nikome ni da kažete. Prosto ćemo reći da sam je poveo da pravi društvo Lilijan, da ne bi ceo dan bila sama kada ja tokom narednih nedelja budem imao veoma mnogo posla. Ko će još postavljati dodatna pitanja ako Animant dođe u posetu stricu u Londonu?“, dodao je stric Alfred. „A tu je i Henri. Radovaće se da vidi sestru.“

Čula sam majku kako uzdiše. Bio je to uzdah predaje, koji mi je govorio da su otac i stric Alfred pobedili i da će mi dozvoliti da otputujem u London. „Mesec dana!“, strogo je odgovorila. „I to samo ako uspe da izdrži mesec dana. U šta ja veoma sumnjam.“

Sklonila sam uvo s vrata, povukla se nekoliko koraka unazad i oprezno sela na jedan od nižih stepenika.

Sada je, naime, bilo vreme da razmislim šta stvarno hoću. Hoću li da idem u London i da postanem asistentkinja nekakvom uvrnutom bibliotekaru? Da li su izgledi da ću dobiti malo slobode dovoljni da bih se istrkla iz svoje svakodnevne rutine i otputovala u drugi grad?

Društvena okupljanja i događaji sigurno me ne bi privukli, a ni spomen brojnih sagovornika s kojima bih morala da se nosim nije me baš oduševljavao.

S druge strane, opet, pomisao da odbijem predlog i da ostanem ovde pogađala me je kao strela usmerena direktno u moj ponos. Majka je tvrdila da tamo ne bih izdržala ni mesec dana. Smatrala me je naivnom i neiskusnom, jer nikad dosad nisam morala da se dokazujem, i zato što su svi u meni još videli

siroto, slabo dete. Ako odbijem, dala bih joj za pravo, a moj ponos to ne bi podneo.

Dakle, morala sam da pristanem i da uživam u majčinom stisnutom izrazu lica, jer se potajno nadala da ću se odlučiti za njeno društvo, a ne za London. Ali tome je mogla samo da se nada.

Potrajalo je dva dana dok nisam sve spakovala i dok majka nije bila zadovoljna mojim izborom odeće. Stric Alfred je za to vreme stanovao u našoj gostinskoj sobi, ali preko dana bi sve vreme bio negde s ocem, tako da mi se nije pružila prilika da ga ispitujem o Londonu i o biblioteci.

Iznad nas se začula neka buka, pa se stric uplašeno trgao iz polusna. „Šta je to bilo?“, upitao je pospano, a ja sam nervozno stegla usne u tanku crtu.

„Sigurno moja fotelja“, odgovorila sam, a stric Alfred je odmahnuo glavom dok se češao po bradi.

„Zašto si uopšte morala da vučeš tu starudiju?“, upitao je, ali krajičak usana mu se smešio.

„Pa prosto zato što je moja. I sigurno bih osramotila sve svoje pretke ako i sama ne bih bila pomalo ekscentrična“, dobacila sam samouvereno, na šta se stric Alfred glasno nasmejao.

„Tu imaš pravo, Ani! Kao i često inače“, rekao je gromkim glasom i nasmejao se.

Porodica Kramb je već iznedrila mnoštvo ekscentrika, a kad bih ih uporedila s porodičnim stablom drugih porodica, bilo ih je upadljivo mnogo. Moja baba-tetka Rouz volela je prevelike šešire, moj rođak iz trećeg kolena bio je muškarac s talentom da priča priče koje nikada nije završavao, a moj deda je uvek tvrdio da mu je rođena majka bila admiral u mornarici.

U poređenju s tim, nošenje fotelje na put bilo je skoro bezazleno.

Tokom putovanja smo napravili dve pauze. Jednom da bismo ručali u predivnoj maloj gostionici, a drugi put zbog čaja u pet po podne.

Stric Alfred je puno pripovedao o svom poslednjem putovanju za Evropu, Lilijaninom oduševljenju nemačkim hlebom, i kako će mi u Londonu biti baš dobro.

Ali koliko god da sam se vešto trudila da temu skrenem na biblioteku, moj novi posao, ili onog zloslutnog bibliotekara, stric je uvek nekako uspevao to da izbegne, pa sam posle osmog pokušaja konačno odustala.

Očigledno nije hteo da mi priča o tome, što me je činilo nervoznom i radoznom u isto vreme. Obećao je, međutim, da će se već sutra ujutro pobrinuti da sve i zvanično pokrene. I time sam valjda morala da se zadovoljim. Za sada.

U London smo stigli neposredno posle zalaska sunca, pa nisam mogla da vidim mnogo na mračnim ulicama, tek tu i tamo osvetljenim ponekom svetiljkom, jer ljudi koji pale ulične svetiljke očigledno još nisu završili svoj obilazak. Tek kad smo se dovezli u centar grada i približili Univerzitetu, ulice su postale šire i svetlije i mogla sam da se divim visokim, mračnim zgradama, stisnutim tako tesno kao da se nadaju da će se tako bolje ugrijati.

Naravno da u Londonu nisam bila prvi put, ali prvi put sam bila bez roditelja, i mada vazduh nije bio svež kao na selu, mirisao je na slobodu i na bezbroj novih mogućnosti.

Kada smo ukočenih zglobova izašli iz kočije, strina Lilijan nas je dočekala na vratima i iznenađeno se nasmejala kada je ugledala i mene.

„Animant!“, radosno je uzviknula i zagrlila me kad sam se popela uz tri stepenika i ušla u topli hodnik.

U Londonu je zaista bilo veoma hladno, tako da se sticao utisak da je zima već mnogo bliže nego kod nas.

„Čemu treba da zahvalimo za ovu čast?“, upitala je, a oči su joj se suzile, okružene borama smejalica. Držala me je udaljenu od sebe za dužinu ruke i pažljivo me odmeravala.

„Stric Alfred je hteo da me dovede na probni rad kao pomoćnicu bibliotekara“, odgovorila sam otvoreno, na šta je ona najpre razrogačila oči, a zatim je iz njih sevnuo bes.

„Hoćeš da je baciš u vatru s tim đubretom?“, ogorčeno je uzviknula kada je njen muž ušao na vrata i podbočila se tankim ručicama o uski struk.

„Ništa ne brini, mila. Mala Ani će ga razbiti“, opušteno je rekao, pa je raskopčao i skinuo debeli kaput.

„Ti...“, počela je da ga grdi strina Lilijan preteći mu prstom, ali onda je odmahнула glavom i samo tiho uzdahnula. „Eh, dođi ovamo, moj avanturisto!“, glas joj se ublažio i prišla mu je, prepustivši se njegovom medvedem zagrljaju.

Njih dvoje su naizgled bili veoma neskladan par, ali kao da su bili stvoreni jedno za drugo. On je visok i snažan, a ona mala i krhka. On tamnokos, preplanuo, a ona svetla poput anđela, sa svetloplavom kosom i kožom belom poput mermera.

Isti im je bio samo smisao za humor, a to je verovatno bio i razlog što su se tako dobro razumeli.

Raskopčala sam kaput i pružila ga tihom starijem gospodinu, koji je ispružio ruku da ga uzme. Učtivo sam mu klimnula glavom, kao i on meni, a zatim sam pažnju ponovo usmerila na strinu.

„Večera čeka, Alfrede“, rekla je u tom trenutku i rečito podigla obrve. „A čeka i jedan gost, koji insistira da još danas porazgovara s tobom“, dodala je smešeći se krajičkom usana.

„Gost, o-ho“, rekao je stric Alfred, a strina Lilijan ga je nestašno uštinula za bok. „Jeste li vas dvoje gladni?“, okrenula se strina sada ka meni.

Sada kada smo konačno stigli, osetila sam umor u celom telu i rupu u stomaku. Pored toga, nikada ne bih rekla *ne* dobroj hrani.

Trpezarija im je bila manja od naše. Zapravo, ovde su sve prostorije bile manje nego kod nas, ne zato što stric nije bio

dovoljno bogat, već zato što na londonskim ulicama nije bilo dovoljno prostora.

Strina je krenula napred, a ja sam išla za stricem. Razmenila sam još nekoliko reči s njegovim batlerom, koji je trebalo da se pobrine za naš prtljag.

Bila sam tako gladna da nisam osećala čak ni potrebu da se pre jela presvučem, a čini se da ni strina nije u tome vide-la nikakav problem. Ona i stric bili su mnogo opušteniji od mojih roditelja. Majka bi me odmah poterala uz stepenice i naterala da se uvučem u neku lepu odeću ako bi postojala makar i najmanja nada da je spomenuti posetilac muškarac, mlad i neoženjen.

A to je zaista i bio. Neočekivano sam se našla pred parom očiju boje meda i morala sam čak da pazim da me strinina široka haljina ne gurne u naručje onoga kome su pripadale. Ali uprkos tome sam posrnula i morala sam da se uhvatim za neki stočić da ne bih izgubila ravnotežu.

„Oprostite“, promucala sam, ne prihvativši ruku čoveka koji ju je spremno ispružio da mi pomogne ako bude potrebno.

„U redu je“, odgovorio je tihim ali čvrstim glasom, a ja sam zurila u njega kao preplašeni zečić.

Muškarac preda mnom bio je mlad, možda negde u sred-njim dvadesetim godinama, a kosa mu je bila tamnoplava i srednje dužine, tako da je izgledao pomalo čudno. Crte lica su mu bile pravilne, vilica oštra, a usne upadljive, mada ne bih stvarno mogla da kažem zbog čega.

Stričevi teški koraci na parketu trgli su me iz posmatranja ovog stranca i vratili u stvarnost. Uspela sam da donesem za sebe iznenađujuće povoljan sud o izgledu gosta: izgledao je previše dobro da na mene ne bi bar malo ostavio utisak.

„Vinstone!“, povikao je stric kada je ugledao mladog čoveka i široko se osmehnuo. „Priatelju moj, mislio sam da si već na pola puta do Glazgova.“

I gost se nasmešio i iskoračio kako bi stricu pružio ruku. „Krećem tek sutra ujutro, Alfrede. Zbog toga sam bio tako neučtiv da ti smetam u ovo doba.“

„Ma hajde, molim te“, umirivao ga je stric Alfred, a onda mu je izgleda iznenada ponovo palo u oči da ja i dalje stojim tu, saterana uza zid pored dva muškarca.

„O, naravno!“, počeo je stric i izmakao se malo u stranu da bih sa svojim suknjama imala malo više mesta. „Ani, smem li da ti predstavim gospodina? Ovaj mladi čovek je Vinston Bojl, novi pravozastupnik moje katedre“, predstavio mi je gospodina Bojla, koji je učtivo klimnuo glavom, prepredeno se smeškajući krajičkom usta. „Vinstone, ovo je moja bratanica Animant Kramb. Doveo sam je u London kako bi se okušala kao pomoćnica bibliotekara.“

Na ove reči Bojlu je nestao osmeh s lica i podigao je obrve. „Šta? U ovoj biblioteci? Kod gospodina Rida?“, obeshrabreno je upitao, a ja sam se polako spremala da se ipak malo zabrinem.

„Koliko li taj čovek mora da je grozan kada svi tako užasnu-to reaguju ako se spomene?“, upitala sam lakim tonom i blago se nasmešila da ne bih otkrila svoja osećanja. Ako celoj stvari ne pristupim sa humorom, na kraju ću se možda stvarno uplašiti, a bila sam čvrsto rešena da ne dopustim da me zastraše. Majka bi i te kako volela da vidi kako sve odbacujem i puzeći se vraćam kući. Ali sasvim sigurno joj neću pričiniti to zadovoljstvo.

„Nije on strašan“, požurio je gospodin Bojl da me umiri, a kada je video moj osmeh, i na njegovo lice se vratio smešak. „Samo je... komplikovan.“

Podigla sam obrve, nakrivila glavu i odlučila da iskoristim ovu priliku da iz zgodnog gospodina Bojla iscedim informacije. Ako već niko drugi nije spreman da odgovara na moja pitanja, moraće da posluži on.

„Molim vas, najpre sedite i da jedemo“, prekinula me je u mislima strina Lilijan svojim blagim glasom i pružila je ruku ka

meni kako bi mi pokazala da dođem kod nje za sto. „A pritom možemo i da razgovaramo.“

Nasmešila se joj se, mada sam u sebi uzdahnula, i prikupila sam suknje i provukla se između strica Alfreda i gospodina Bojla, koji mi je spremno oslobodio put. Majka me verovatno nikada ne bi prekinula dok ćaskam s nekim zgodnim mladićem. Ali život je takav, a čovek iz svake situacije može nešto i da nauči.

Seli smo, stric Alfred je izgovorio molitvu za stolom, a punija žena sa čipkanom kapicom unela je veliku i duboku ovalnu činiju punu gustog kuvanog jela s mesom, koje nam je redom sipala u tanjire.

Čim sam uzela kašiku, ponovo sam se obratila gospodinu Bojlu. „Gospodine Bojle“, kazala sam tiho, visoko podignute glave, ali bradu sam ipak držala malo spuštenu, tačno onako kako mi je majka uvek objašnjavala da treba razgovarati s mladićima. „Da li sam u pravu ako pretpostavim da tog gospodina Rida poznajete lično?“, upitala sam ga veoma direktno. Gospodin Bojl je žvaćući klimnuo glavom.

„Tačno je, gospođice Kramb“, uzvratilo je šarmantno, a njegove neobične usne blago su se smejuljile. „Kad čovek provede toliko vremena u Univerzitetškoj biblioteci kao što sam ja, nema druge nego da tog gospodina lično sreće.“

Pomerila sam malo napred rub stolice kako bih pažljivije slušala i kako bih naglasila svoje interesovanje za ovu temu. „Stric me je ubedio da okušam sreću kao njegova pomoćnica i da tamo radim, ali zasad prećutkuje sve što mi u tom pogledu deluje važno. Moraćete da mi oprostite što sam tako otvoreno radoznala“, kazala sam, a gospodin Bojl se nasmejao, zaraznim smehom koji je zahvatio i mene.

Oslonio se podlakticama o ivicu stola i nagnuo se k meni. „Rado ću vam odgovoriti na sva pitanja koja sam u stanju da vam razjasnim“, zaverenički mi je rekao, a zatim podigao pogled ka stricu Alfredu, kao da mu je upravo palo na um da nije

pristojno davati obećanja koja možda čovek ne može da održi. „Naravno, ako vaš stric nema ništa protiv“, brzo je dodao, a glas mu je poprimio trezveni ton.

Stric Alfred je glasno uzdahnuo i strpao u usta punu kašiku jela, što je njegov odgovor odložilo, a mene učinilo još napetijom. „Samo pričajte“, grubo je rekao na kraju. „Odgovara mi. Tako neću morati sam da govorim o tom čoveku. Znaite, to nije dobro za moje srce“, rekao je, što nisam mogla baš sasvim da mu poverujem, jer se strina Lilijan u tom trenutku zacerekala, a i ja sam s mukom potiskivala smeh.

Bilo mi je zaista svejedno kakvi su razlozi strica Alfreda, sve dok mi je dopuštao da svoju radoznalost zadovoljim na drugi način.

Oči boje meda gospodina Bojla okrenule su se meni prepune iščekivanja, a meni je bilo teško da se brzo odlučim koja od brojnih pitanja bih najpre želela da postavim.

„Stric mi je nagovestio da ne može da nađe pomoćnika tom gospodinu Ridu. Šta vi mislite, zbog čega?“ Započela sam skromno, podsećajući sebe da sam i ja gladna, pa sam kašikom zahvatila vrelo jelo, koje je mirisalo na krompir, piletinu i različite začine.

„Eh, to je verovatno suština cele stvari“, rekao je gospodin Bojl, zaustavivši kašiku na pola puta između tanjira i usta, i namrštio je čelo napeto razmišljajući. „Rekao bih da je stvar u očekivanjima koja on ljudima postavlja, a koja niko ne može da ispuni.“

„A koja su to očekivanja?“, odmah sam dodala, čim je gospodin Bojl prineo kašiku ustima.

„Ne odvaja vreme da ljude zaista obuči. Voli da ima svoj mir, ponekad po podne naprosto nestane, a pritom ne kaže gde, i očekuje da pomoćnik obavi zadatke koje mu je zadao, a od njega ne dobija nikakva uputstva. Reкао bih da je loš učitelj, koji uprkos tome očekuje savršene rezultate“, dodao je, a zatim mu je na um palo još nešto. „O!“, rekao je a usta su mu

se razvukla u smešak. „Uopšte ne voli kada neko svoj posao ne shvata ozbiljno. Osoba koja bi zadovoljstvo pretpostavljala poslu kod njega nema ni najmanjeg izgleda za uspeh.“

Bilo je to mnoštvo osobina koje su upućivale na vrlo uvrnutog, krutog čoveka, koji će me dobro namučiti. Ako uopšte dobijem priliku da ostanem dovoljno dugo da se i upustim u sve to.

Ono što mi je gospodin Bojl ispričao zvučalo mi je kao da ću doći u tu biblioteku, napraviti neku grešku i odmah biti izbačena. Još nikad nisam radila u biblioteci.

O čemu govorim? Pa ja uopšte nikada nigde nisam radila! Nisam imala stručno obrazovanje, nisam studirala književnost, niti sam imala iskustva kao pomoćnica bibliotekara.

Ali imala sam kvalitete koji će mi koristiti. Snalazila sam se u bibliotekama. Doduše, ne konkretno u ovoj, ali videla sam već mnoge, a sistem je uvek bio sličan. Mogla sam brzo da čitam, logično sam razmišljala i bila sam sklona brižljivom radu i ophođenju s knjigama.

A pre svega, bila sam tvrdoglava.

Ako već mora da bude tako, taj gospodin Rid će ustanoviti da sam tvrd orah. Ako se i ispostavi da je sve ovo bila samo prkosna reakcija jedne ćerke na majčine reči, ipak nikada neću odustati!

Ta odluka me je ojačala i dala mi podsticaj, mada je zapravo trebalo da me reči gospodina Bojla obeshrabre.

„Odakle znate za tu zabranu zadovoljstava?“, upitala sam ga.

„To nije nikakva zabrana, gospođice Kramb. On prosto ne voli da vidi ako neko balovima i izlasku u društvo daje prednost nad poslom, pa onda ujutro dolazi neispavan“, pojasnio mi je gospodin Bojl, a ja nisam mogla da se otrgnem utisku da on izgleda odnekud veruje da bih ja mogla biti baš takva osoba koja voli balove i ujutro se uspava.

„Da odgovorim na vaše pitanje: neki od mojih bliskih poznanika već su bili u ropstvu kod tog čoveka i svi su pobjegli“,

rekao je i nasmejao se, jer je u tome nalazio nešto smešno što je meni izmicalo. „Ali u odbranu gospodina Rida, moram da kažem i da su ti poznanici bili lenje ništarije i da zapravo ništa drugo nisu ni zaslužili.“

To je, dakle, bilo ono smešno, pa sam se i ja elegantno nasmešila, baš kao i gospodin Bojl.

Mislila sam da će odgovori na moja pitanja rasvetliti situaciju. Ali oni su zapravo samo bacili nove senke na zidove, koje sam mogla da protumačim još teže nego dotadašnju tamu.

Naprostro nije bilo potpune slike, a moja radoznalost samo je podstaknuta.

„Ali da toliko napadanom gospodinu Ridu ne bismo učinili nepravdu, voljan sam da vam nabrojim i nekoliko njegovih pozitivnih osobina“, milostivo je rekao gospodin Bojl, dok je stric Alfred samo frknuo sebi u bradu. Izgleda da je bio potpuno drugačijeg mišljenja, tako da sam krišom stavila ruku na usta da ne bi video kako se smejem.

Ali gospodinu Bojlu to nije promaklo, pa su mu oči sinule na tako prijatan način da nisam sebi mogla da objasnim otkud sva ta simpatija koju prema njemu osećam, mada sam ga tako kratko poznavala.

Možda je to bilo zbog njegovog lepog lica, ili zbog elegantne odeće. Ali to su imali i drugi pre njega, a meni se kod njih ništa nije dopadalo.

Smešila sam se, dopuštajući mogućnost da je to sve zbog činjenice da dosad nije rekao ništa što bi ukazivalo na to da je glup.

Gospodin Bojl je pojeo još kašiku posluženog jela, pa je nastavio svoja razmatranja. „Gospodin Rid je otvoren prema svetu i nekonvencionalan, ukoliko to može da se protumači kao dobra strana. Željan je znanja, skoro o svakoj temi ima mišljenje, ili u najmanju ruku neku knjigu na koju može da vam ukaže, a njegov smisao za napredak veoma mi se dopada.“

Ćutke i blago sam klimnula glavom, zaokupljena sopstvenim mislima, i trudila sam se da još bolje sastavim sliku.

„Jesam li vam nešto pomogao, gospođice Kramb?“ , iznenađeno je upitao gospodin Bojl, pomalo nesigurno, a ja sam ponovo podigla pogled ka njemu, trudeći se da mu se opet nasmešim.

„Pa naravno, gospodine Bojle. Vi mi čak mnogo pomažete. Ali moram da priznam da uz sve to nisam ništa pametnija.“

„Pa onda ćete verovatno morati da pričekate dok ga ne upoznate“, nasmejao se gospodin Bojl, a u glasu mu se osećalo takvo samopouzdanje da me je ubedio da će predstojeći susret biti zanimljiv.

Posle jela stric Alfred i gospodin Bojl su se povukli u radnu sobu da razgovaraju o nekim ugovorima. Ne mogu, doduše, baš dobro da se setim o čemu su razgovarali, jer je malo nedostajalo da me strina Lilijan uhvati kako prisluškujem, posle čega sam sela s njom u dnevnu sobu pored kamina. Ispitivala me je o roditeljima, o putovanju, i pričala mi o svim zanimljivim stvarima koje namerava da zajedno radimo u Londonu.

Nisam joj ukazala na činjenicu da sutra moram da stupim na posao i da verovatno neću imati baš mnogo vremena za zamašne poduhvate i razonodu. Samo sam se nasmešila i pustila je, jer nisam htela da joj kvarim zadovoljstvo da mi nabraja atrakcije Londona. Kad su nam se gospoda ponovo pridružila, bilo je već kasno, pa sam mogla pretpostaviti da će gospodin Bojl uskoro da nas napusti.

„Koliko dugo nameravate da ostanete u Londonu, gospođice Kramb?“ , upitao je, a ja sam se osetila pomalo polaskano pažnjom koju mi je ukazivao.

Stao je blizu sofe na kojoj sam sedela, dok mu je pogled počivao na meni, istovremeno ozbiljan i veseo.

Nisam znala kako da reagujem na to. Njegovi pogledi su me zbunjivali, jer sam se pri pomisli da ovo pitanje u sebi krije nameru da me ponovo vidi osećala posebno dobro, a istovremeno i neprijatno.

„O, to još uvek ne znam“, neodlučno sam odgovorila, pomislivši da je majka insistirala da ne ostanem duže od mesec dana. „Ali ko bi to mogao da kaže baš tačno?“

Stric Alfred se smejujlo. „Ne boj se, videćete se opet“, rekao je svojim medvedim glasom, čiji mi se prizvuk uopšte nije dopadao. Jer je baš mnogo zvučao kao da želi da nas dvoje postanemo par.

Ni strina Lilijan se nije bolje pokazala. „Za šest dana će biti soare kod Kentovih“, ubacila je, pa je ustala sa naslonjače nasuprot meni i nasmešila se gospodinu Bojlu. On joj je uzvratilo osmeh, dok mu je pogled neprestano bežao ka meni. Činilo se da od mene očekuje neku vrstu potvrde, ali nisam mogla da mu je dam pošto mi njegove namere nisu bile baš jasne.

„Animant će sigurno poći tamo s nama“, obećala je zato umesto mene strina Lilijan i pogledala me s puno iščekivanja.

Nesigurno sam se oslonila o naslon sofe i ustala. Pošto su svi u prostoriji stajali, bilo mi je neučtivo da jedina ostanem da sedim.

Misli su mi i dalje bile zbrkane, jer je deo moga mozga koji je razmišljao čisto analitički u strininim rečima video nešto nesuvislo.

„Samo trenutak. Za šest dana? Zar stric nije rekao da putujete u Glazgov? Koja kočija na svetu može za šest dana da otputuje u Škotsku i nazad?“, provalilo je iz mene, kao da sam baš nameravala to da kažem, ali uprkos neučtivosti koju sam pokazala, gospodin Bojl je počeo da se smeje.

„Nijedna kočija ne bi mogla, gospođice Kramb, tu ste u pravu, ali vazdušni brod svakako može“, odgovorio je, a pogled mu se promenio. Nenamerno sam promenila temu i odmah mi je bilo malo lakše oko srca. Kao da je neki neprijatni pritisak koji su svi prisutni na mene vršili nestao.

Razrogačila sam oči kada sam postala svesna onoga što je rekao. Pa to je bilo neshvatljivo! „Vazdušni brod?“, pitala sam začuđeno i prišla bliže gospodinu Bojlu. „Čitala sam o tome, ali još nikada ga nisam videla.“

„A šta ste to čitali?“, zainteresovao se, a ja sam osetila mali nalet oduševljenja. To me zaista nije pitao još nijedan muškarac mojih godina.

„Čitala sam *Raspravu o letenju* Luja Sandersa i *Od izgradnje do leta* u izdanju *Til bradersa*“, brzo sam rekla, a onda mi je na um pala i treća knjiga, koja je, takođe, sadržala detaljne opise letenja vazdušnim brodom, ali sigurno nije mogla da se računa u stručne knjige. „I *Klerino putovanje na Mesec*“, rekla sam uprkos tome, čekajući da gospodin Bojl nešto odgovori. Nadala sam se da ovo nije bilo previše za njega. Ako ne zna nijednu od tih knjiga, smatraće sebe nezalicom. A ja prvi put nisam želela da se neki muškarac u mom društvu oseti uvređenim.

„Zapanjujuće stručna literatura“, primetio je gospodin Bojl, nestašno se i široko nasmešivši. „Pre svega ovo poslednje“, našalio se, a ja sam nezadovoljno stisla usne.

Nikako nisam želela da mi se podsmevaju zbog knjiga koje čitam.

„Kako vam se dopada kraj?“, upitao me je, međutim, gospodin Bojl, a ja sam se ponovo pribrala. „Robert se odlučio za svoju Kler i napustio je letenje zbog nje. Romantična lektira kao stvorena za mlade žene, rekao bih“, primetio je, a ja sam zapanjeno trepnula.

„Čitali ste je?“, upitala sam ga, mada je bilo očigledno da jeste. Napokon, znao je kako se knjiga završava.

„Jesam. Pa šta?“ Čekao je da mu odgovorim na pitanje, a ja sam odmahivala glavom. Tačno sam se sećala kako sam pročitala kraj i posle toga zbunjena i besna tresnula knjigom o svoj noćni stočić.

„Moram da vas razočaram. Mislim da je kraj grozan“, rekla sam, a sada je gospodin Bojl bio taj koji se zapanjio mojim odgovorom. „Žena koja od svog voljenog zahteva da se odrekne najvažnijeg dobra u svom životu ne može zaista da ga voli!“, ogorčeno sam rekla, videvši kako strina Lilijan pored mene potiskuje širok osmeh.

„Zaista neobično mišljenje za mladu ženu“, rekao je gospodin Bojl, i tačno sam znala na šta misli. Poznavala sam devojke

iz svog gradića i sve one su u glavi imale samo lepu odeću, ljubavna pisma, ruže i ostale romantične tričarije.

„To kaže samo zato što nema pojma o ljubavi“, iznenada je rekla strina Lilijan, a njene reči su me povredile, mada sam zapravo znala da nije mislila ništa loše.

„Čitala sam o ljubavi“, kazala sam i sabrala se, da ne bih odgovorila suviše strogo.

„Mila“, kazala mi je strina Lilijan i dobroćudno mi spustila ruku na podlakticu. „Ponekad nije dovoljno da se o tome samo čita.“